SVOBODA · СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY · УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

No. 145. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 31, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 31-го ЛИПНЯ 1993. Ч. 145. РІК C.

ВІДБУВСЯ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ КРИМУ

Ялта (М. Муратов). — Тут 27-го липня відбувся конгрес українців півдня Криму, в якому взяли участь делегати з усіх населених пунктів південного побережжя Криму.

Учасники з'їзду обговорили складну ситуацію в Україні, засудили рішення Верховної ради Росії щодо статусу Севастополя. Голова Кримської організації Спілки Офіцерів України підполковник Сергій Литвин, розцінив рішення російського парляменту про перепідпорядкування Севастополя Росії як спробу „спровокувати конфлікт між Україною і Росією, або й нові світові війни з суцільним переділом кордонів". Литвин закликав „не гаючи часу виконати заповіти наших великих військових попередників Євгена Коновальця і Симона Петлюри: негайно створити свою, справді національну могутню українську армію, яка надійно перепинить шлях імперським ордам в Україну".

Конґрес ухвалив звернення до Алуштинської і Ялтинської Міських Рад з вимогою поступового переведення окремих середніх шкіл і дитячих світличок на українську мову навчання і виховання, підняти державні прапори України над будинками державної влади, „демонтувати пам'ятники більшовицьким катам колишнього совєтського народу".

У зверненні до Президента і Верховної Ради України учасники конгресу закликають навести конституційний порядок в Севастополі для негайного розподілу Чорноморської фльоти та виведення російської його частини з портів України і також із Севастополя.

ЗНАХОДЯТЬ БАТЬКІВ ЗА КОРДОНОМ

Артемівське (УНІАР). — Вихованці сирітського будинку в Артемівському на Донеччині часом знаходять собі батьків за океаном. Вже четверта дитина залишила місто. Виконком Артемівської Міської Ради дозволив американській громадянці адаптувати дівчинку, яка від самого народження мешкала в дитячому будинку.

Українська делеґація відвідала Юґославію

Київ (УНІАР). — Сюди 26-го липня повернулася делеґація Верховної Ради України на чолі з головою комісії закордонних справ Дмитром Павличком після візити до Югославії, де українські депутати зустрілися з югославськими парляментаристами.

Під час зустрічі обговорено становище русинів і українців у Сербії. Д. Павличко зазначив, що Украї - на вважає юґославських русинів та українців частиною українського народу і ставлення сербського уряду до цієї меншини є водночас і ставленням Београду до України. Перебуваючи у місті Новий Сад, українські парляментаристи зустрілися з членами виконавчої Ради Союзу Русинів і Українців та ознайомилися з їхніми проблемами і розповіли про актуальні події в Україні. Делеґація України відвідала Сараєво та столиці Хорватії, Словенії й Македонії.

У Львові гідно відзначили С. Гординського

Львів (Г.Б.). — У 40-ий день смерти Святослава Гординського 16-го червня ц.р. відбувся святочний вечір у Львові, зорганізований Клюбом Греко-Католицької Інтеліґенції і Музеєм Історії Релігії.

Вечір проведено в Музеї Історії Релігії при вщерть виповненій залі, в якій забракло для шанувальників місць.

Коротке вступне слово мав Іван Гречко, голова клюбу, а поет Ігор Калинець говорив про С. Гординського, як поета. Шлях С. Гординського як художника представив молодий мистецтвознавець Роман Яців, який минулого року організував у Львові виставку картин мистця. Всі промовці відмічали велике значення творчости С. Гординського для української культури, назвали його здібності феноменальними і казали, що той феномен буде ще довго вивчатись, а ім'я Святослава Гординського буде навіки навіяне славою не тільки в Україні. Всі промови були проникнуті великою пошаною, сердечністю і любов'ю до великого сина України.

По закінченні концерту хор та оркестра заслуженої капелі України „Трембіта" з головним дириґентом Миколою Куликом прекрасно виконали „Реквієм" Л. Керубіні.

Чепурно видане запрошення роботи художника В.В. Турецького і відповідна афіша були гарним доповненням для вечора.

Б. Клінтон критикує Конґрес

Вашінгтон. — Виступаючи у Чикаґо перед бизнесменами і профспілковими активістами, президент Билл Клінтон обвинуватив Конґрес в обструкціоністичній політиці. За його словами, законодавці не роблять необхідних зусиль, щоб мешканці стейтів Середнього Заходу, які постраждали від повені, дістали фінансову допомогу. Конгрес, на думку Президента, винен в тому, що затягує затвердження його економічного пляну; в тому, що затримується затвердження його пропозиції про позики студентам, які працюють на добро своїх міст і громад. У першу чергу Президент критикував, звичайно, республіканців.

На думку Клінтона, законодавці-республіканці, особливо сенатори, винні у створенні в Конґресі перешкод з прийняттям законів. У зв'язку з цим газета „Ню Йорк Таймс" нагадує, що це обвинувачення є „дзеркальним відбиттям" обвинувачень президента Буша на адресу Конґресу. Колишній президент-республіканець обвинувачував у „заморожуванні" демократів-законодавців, нинішній критикує республіканців. Правда, Клінтон не робить наголосу на тому, що його партії належить більшість в обох палатах Конґресу.

Справа про виділення 3 біл. дол. на допомогу жертвам катастрофічної повені вперлася у проблемі — з яких джерел надавати цю допомогу. Президент і більшість демократів вважають, що гроші повинні бути взяті з програм, що підлягають редукції. Іншими словами, якщо якусь програму плянувалося зменшити, скажемо, на 100 міл. дол., то ці гроші треба використати на фінансування тих, які потрапили в біду. Однак республіканці і деякі демократи настоюють на тому, щоб гроші були взяті з програм, які не підлягають зменшенню. Перша пропозиція відрізняється від другої тим, що вона приведе до меншого, ніж плянується, зменшення дефіциту федерального бюджету. Друга пропозиція залишає в силі раніше запляновані цифри зменшення дефіциту.

Хоч Б. Клінтон говорить про 3-більйонову допомогу жертвам повені, за скромними підрахунками, шкоди від повені становлять 10 біл. дол.

Літаки НАТО захищатимуть миротворців у Боснії

Ню Йорк. — В середу, 28-го липня, генеральний секретар ООН Бутрос Бутрос-Ґалі повідомив, що починаючи від наступного тижня військове летунство НАТО буде збройно підтримувати миротворні сили в Боснії. Остаточне рішення буде прийнято в понеділок або у вівторок, бо ООН мусить спочатку розмістити своїх спостерігачів у Боснії. Вони будуть підтримувати зв'язок з військово-повітряними силами НАТО.

Того ж дня, в середу, президент Билл Клінтон заявив, що Адміністрація ЗСА поважно вивчає можливість участи американських військових літаків в повітряних нападах на укріплення сербів у Боснії. Цю заяву Президент зробив на третій день після того, як серби обстріляли з мінометів і танків французький підрозділ „голубих шоломів" у Сараєві. Б. Клінтон підкреслив, що французи покищо не зверталися офіційно за підтримкою летунства НАТО, однак відомо, що це питання обговорює тепер з керівництвом ООН міністер оборони Франції Франсуа Леотар. Французький уряд вже звернувся до Ради безпеки з вимогою якнайскоріше прийняти резолюцію, яка дозволила б застосувати бойові літаки НАТО у випадку загрози для миротворних сил з боку сербів.

Спостерігачі висловлюють побоювання, що коли американське летунство атакує сербські укріплення з метою захисту миротворних сил ООН, то це може створити прецедент для використання літаків з метою захисту мусулман.

Як відомо, президент Б. Клінтон, прийшовши у Білий Дім, відразу пообіцяв домагатися скасування ембарґа на доставу зброї боснійським мусулманам і вважав можливими повітряні напади на сербські війська у Боснії. Тим часом ці обидві ініціятиви натрапили на опір европейських союзників ЗСА.

СПРАВА І. ДЕМ'ЯНЮКА ДІСТАЛА СВІТОВИЙ РОЗГОЛОС

Вашінгтон. — Як уже інформовано, у четвер, 28-го липня Верховний суд Ізраїля анулював присуд кари смерти окружного суду, та звільнив з ув'язнення Івана Дем'янюка, якого перед тим судили як „Івана Грозного" за заподіяні ним злочини у Треблінці, на підставі зізнань п'ятьох уцілілих свідків.

Як можна було сподіватись, справа звільнення І. Дем'янюка викликала широкий розголос по цілому світі. Коли прислухатись до звідомлень, дискусій та відповідей пересічних людей, то можна відчути, що міжнародна спільнота схвалює рішення Верховного суду Ізраїля. Навіть Саймон Візенталь в Австрії заявив кореспондентам засобів масової інформації що, будучи на місці суддів, дійшов би до цього самого висновку.

Але дивно стає, коли на сторінках американської преси тільки один день після рішення Верховного суду Ізраїля очі притягають такі заголовки: „Іван бездомний", „Гірка чи солодка справедливість", а вже найбільш дивним видається коли в такому престижевому щоденнику як „Ню Йорк Таймс" читаємо „ЗСА присягають закрити двері для Дем'янюка". Про те, що в ЗСА кожний має право висловити свою думку знаємо всі, тому не дивно коли директор Центру Візенталя у Лос Анджелесі рабин Марвин Гаєр коментує, що „може Дем'янюк і не є 'Іваном Ґрозним', але все ж таки він не є „Іваном невинним".

Одначе, коли Ніл Шер, головний людолов нацистських злочинців у Департаменті юстиції ЗСА, в імені Уряду країни говорить, що теперішній Уряд президента Билла Клінтона буде дальше робити все можливе, щоб не видати в'їздної візи І. Дем'янюкові на поворот до своїх рідних в Огайо, то це вже не голос справедливости і об'єктивности.

Звільнений І. Дем'янюк покищо залишається під охороною ізраїльського правосуддя поки не стане ясним куди йому діватись. Згідно з твердженнями щоденника „Ню Йорк Таймс" Уряд України радо вітатиме його в Україні, але родина та всі ті, що впродовж 16 років підтримували І. Дем'янюка, будуть звертатися до Департаменту юстиції ЗСА та Білого Дому, щоб йому дозволили повернутися до ЗСА.

СУСІДИ ДОМОВИЛИСЯ

Київ (УНІАР). — Експертні групи України і Словаччини домовилися, що до кінця року країни платитимуть за проїзд автомобільним транспортом по території двох сусідніх держав ті ж суми, які існували до 1-го квітня 1993 року, тобто 100 ам. дол. У вересні цього року Україна і Словаччина приєднаються до так званої „зеленої карти" і врегулюють свої відносини у відповідності до міжнародних норм.

МИСТЕЦЬКИЙ ВЕЧІР В ҐАНТЕРІ

Ґантер, Н. Й. — У суботу вечором, 7-го серпня, Центр Української Культури в Ґантері під мистецьким керівництвом Ігоря Соневицького влаштовує музично-літературний вечір, у якому візьмуть участь А. Бачинська (сопрано), Л. Венглевська (спів при бандурі), С. Зелик (мистецьке читання), М. Олексишин (баритон), М. Соневицька (мистецьке читання), У. Любович, Ю. Цибрівський, І. Чолган та інші.

Б. Рубчак отримав нагороду

Київ (УНІАР). — У мистецькій вітальні Музею Павла Тичини вручено літературну премію ім. Павла Тичини поетові української діяспори Богданові Рубчакові, який прибув із ЗСА. З привітальною промовою виступив народний депутат України письменник Іван Драч.

У відповідь слово взяв І. Рубчак, який сказав: „Я змушений був виїхати з України дитиною, але українська совєтська система викреслила мене із української культури назавжди. Я не можу сказати, що страждав так, як страждав Василь Стус, чи Ігор Калинець. Все своє життя я був вільним. Однак писати в Америці українською мовою — це біль. Вислуховувати докори американської літературної еліти з приводу того, чому я пишу українською мовою, а не англійською — це подвійний біль".

„ВЕСЕЛІ МУЗИКИ" НЕ ПРИЇХАЛИ НА СОЮЗІВКУ

Союзівка. — Тут у суботу, 31-го липня, під час вечірнього концерту учасників курсів українських народних танців Роми Прийми-Богачевської замість гурту „Веселі музики" з Києва виступатиме ансамбль „Веселий Львів". З вини київських „Веселих музик" їх виступ не відбувся у середу, 28-го липня, та не відбудеться у вищезгаданому концерті у суботу, 31-го.

Вийшли нові американські пашпорти

Джерзі Сиreferred, Н.Дж. — Починаючи з липня цього року пашпорт громадянина ЗСА є не синій, а зелений. Цей основний документ виготовлений з особливого виду тканини, замість картону, і його майже неможливо підробити.

На сторінках зображено портрет Бенджаміна Франкліна і літери USA. Записи будуть робитися спеціяльним чорнилом і пашпорт матиме спеціяльний код, який полегшить працю митників. Коштуватиме новий пашпорт 55 долярів.

Пластуни взяли участь у відзначуванні 60-річчя голоду

Гадсон, Н. Й. — Тут місцева преса з 26-го липня подала обширну інформацію про відзначування у Гадсоні 60-річчя Великого голоду, яке відбулося 14-го липня, коли управа повіту проголосила День Жертв Великого Голоду.

У святочному проголошенні цього дня взяли участь місцеві провідники, голова комітету для відзначування 60-річчя голоду М. Савків, парохи УКЦ і УПЦ в Гадсоні і група пластунів та пластунок в одностроях з недалекого пластового табору на „Вовчій Тропі" в Іст Четем. Про них пише вичерпно кореспондентка газети „Індепендент" Марґарет Ла Біянка, як юнаки та юначки під проводом командантки табору юначок Роксоляни Телепко і за ініціятивою пароха УПЦ св. Михаїла Івана Куліша промаршували в одностроях перед будинком управи міста та вислухали відповідну проклямацію, що її прочитав голова управи міста Джералд Саймонс.

М. РУДЕНКО ВІДВІДУЄ ЗСА

Джерзі Ситі, Н. Дж. (О. К.). — Після трьох років перебування в Україні наш співробітник, відомий поет, письменник і довголітній в'язень совєтських таборів, Микола Руденко, приїхав відвідати свою близьку і дальшу родину в ЗСА. Цією „дальшою" можна уважати „Свободу". Тому перші його кроки після приїзду були спрямовані до редакції нашого щоденника, де усі члени редколегії немов його родина, з якою він довший час не бачився. З радістю зійшлися вони враз із членами редакції „Українського Тижневика", щоб привітати дорогого гостя та послухати його переживань, думок та прогноз на майбутнє.

М. Руденко в редакції

Нам не хочеться вірити, що від його повороту до Києва минуло вже три роки, а стільки подій пройшло за цей час.

І саме наш гість розповідає зі зворушенням, що коли ще Міхаіл Ґорбачов привернув йому громадянство, він вирішив залишитися в Україні і це рішення дало йому можливість пережити за ці три роки цілу епоху та бути свідком відновлення і розвитку вільної української держави.

— Оце відчуття незвичайности, історичности тих років — гріло моє серце — каже М. Руденко з видимим зворушенням, а ми розуміємо, чому він уважає це своїм щастям.

— Я пережив війну, боротьбу з режимом, участь в Українській Гельсінкській Групі, а тут доля дозволила мені ще й цю велику радість. Після довгих років я просто відвик від позитивних емоцій і саме ці позитивні емоції і тепле привітання мене українською культурною верствою, ці сотні осіб, що прийшли на мої перші широкі виступи в Києві, привели до того, що я осліп і тепер вже не можу читати чи писати.

Ми у розмові із поетом не завважуємо його сліпоти, тим більше, що він вітає нас усіх по черзі та для кожного має тепле слово. Але віримо вияснению, що наш гість бачить лише наші сильветки, як і зариси довкілля — тож його браки відчуває лише він сам. Але М. Руденко не так про себе хоче нам розповісти, як про цю нову Україну, яку він з таким зворушенням і щастям переживає в самому її серці, у Києві.

Ми ставимо йому ряд питань про актуальні справи і він відповідає вичерпно, або просто зі скромністю завважує, що одного чи другого добре не знає.

Однак підкреслює, що ці

(Закінчення на стор. 3)

М. РУДЕНКО В КЕРГОНКСОНІ

Кергонксон, Н. Й. — Місцевий Відділ Української Американської Координаційної Ради влаштовує зустріч з лавреатом державної премії України ім. Тараса Шевченка, поетом-письменником, колишнім дисидентом і політв'язнем Миколою Руденком, який приїхав на відвідини з України до ЗСА. Зустріч відбудеться у неділю, 1-го серпня, після Служби Божої о год. 12-ій полудня в приміщенні церкви св. Тройці в Кергонксоні, Н. Й.

У СВІТІ

ІРАК ЗАПЕВНИВ, ЩО надасть для ООН всю інформацію щодо своїх закордонних доставників зброї. Про це повідомив заступник генерального директора Міжнародного агентства в питаннях атомової енергетики Мавріціо Денфареро під час переговорів з іракським міністром вищої освіти і наукових досліджень Абделем Ґалеі Гафуром.

МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ фонд надасть додатковий кредит Казахстанові в сумі до 86 міл. дол., якщо „республіка доможеться дальшого прогресу у здійсненні реформ". МВФ вважає, що Казахстан досягнув значних успіхів на шляху економічних реформ в 1992 і в перше півріччя 1993 року завдяки зменшенню фінансового дефіциту, покращанню податкової системи, обмеженню державних видатків і скасуванню субсидій для нерентабельних підприємств, а також у ділянці лібералізації цін і створення правного фундаменту для прийняття ефективних політичних і економічних рішень.

ПРО МОЖЛИВІСТЬ виходу Інгушетії зі складу Росії заявив у середу, 28-го липня, на пресовій конференції в Москві президент республіки Руслан Аушев. Він підкреслив, що бездіяльність російської влади змушує маленьку республіку шукати власний вихід з кризи. Наступний з'їзд народів Інгушетії, який призначено на 31-ше липня, може прийняти рішення не підписувати нового федеративного договору, не ратифікувати конституції Російської Федерації, відкликати депутатів з Верховної Ради Росії, а також провести референдум щодо виходу Інгушетії зі складу Російської Федерації.

УРЯД ТУРЕЧЧИНИ повідомив, що має намір звернутися до ООН з пропозицією застосувати санкції проти Вірменії в тому випадку, якщо її збройні сили не залишать захоплених азербайджанських територій.

В АМЕРИЦІ

В ОКРЕМО ПРИГОТОВАНІЙ церемонії, яких чим раз більше можна побачити в цьому виборчому році, губернатор стейту Ню Джерзі Джим Флоріо у Стейтовому парку свободи в Джерзі Ситі підписав закон, що терористи, якщо вб'ють будь-кого на території стейту Ню Джерзі, можуть бути засуджені на кару смерти. При цьому губернатор Дж. Флоріо заявив, що він особисто підтримує старобіблійний закон, який каже, що той, хто відбирає життя іншому, тратить право на своє власне життя.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА твердження Білого Дому, що не було будь-яких познак клопотів у Вінсента Фостера, приятеля президента Билла Клінтона і одного з правних дорадників Білого Дому, який минулого тижня покінчив самогубством, то близькі до нього особи твердять навпаки. Навіть його дружина Ліза тепер розказує, що останнім часом, як він пробував усміхатися, то ця усмішка була порожньою і штучною. Виявляється, що багато осіб завважували його стурбованість, але ніхто не припускав, що вона була аж такою глибокою.

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН звернувся до Ізраїля та мусулманських партизанів у Ливані, щоб припинили свою збройну боротьбу. Він також звернувся до Сирії, щоб вона забрала голос в цій справі. У загальному, Президент осудив напади Гезболлаг і бомбардування Ізраїля та висловив думку, що Сирія повинна б більш активно переконувати згаданих мусулманських підпільників зупинити свою боротьбу. Ці свої завваги президент Б. Клінтон висловив на пресовій конференції у Білому Домі в той самий час, як його дорадники турбувалися, що ці останні збройні сутички є дуже шкідливими у намаганнях Америки продовжувати мирні переговори стосовно Близького Сходу. З цього приводу заплянОвано на кінець тижня поїздку секретаря Державного департаменту Воррена Кристофера на Близький Схід.

У ВАШІНҐТОНІ демократичні керівники починають серйозно турбуватися тим, що існує моливість відкинення Сенатом пропонованого президентом Биллом Клінтоном бюджету. Це стало ще більш можливим після того, як сенатор-демократ з Ню Йорку Патрик Мойниген, один із головних прихильників цього ж президентського бюджету, заявив у середу, 28-го липня, що йому бракує голосів у Сенаті для його схвалення та що він не знає чи зможе їх здобути. У той самий час, як П. Мойниген і демократичний сенатор з Чикаго Ден Ростенковскі намагаються знайти компроміс, кількість тих, що виступають проти зростає. Очевидним стає, що деякі демократи трактують підтримку цього бюджету, як небезпечну для себе політичну справу і починають сумніватися чи варта ризикувати своєю кар'єрою.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to:

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на: Svoboda

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Перемога Дж. Мейджора у Великобританії

У минулому році в Америці й деяких країнах Західньої Европи проявилася дивна зміна загальних настроїв. В Америці після 12 років урядування президентів консервативної Республіканської партії, Роналда Реґена і Джорджа Буша, вибори виграв кандидат Демократичної партії, і то лівого ліберального крила, Билл Клінтон. У Франції, президентом якої є соціял-демократ Франсуа Міттеран, вибори виграла коаліція центро-правих партій із ,,де-ґолістами" у проводі. У Великобританії настала затяжна політична криза бо настрої схилилися в сторону соціялістичної партії Праці — проти урядуючого прем'єра Джана Мейджора, лідера Консервативної партії, протеґованого колишнім прем'єром, ,,Залізною леді" Марґарет Тачер.

Невдоволення Мейджором дійшло до такого ступеня, що 23 члени Палати громад його співпартійці, збунтувалися і пристали до опозиції. Але не можна було провалити уряд Мейджора висловленням йому недовір'я, бо останні вибори відбулися у квітні минулого року і не було аж якоїсь драматичної ситуації, щоб — всупереч традиції — розписувати нові вибори. Тому півтора року царила у Великобританії напружена атмосфера непевности, з двох головних причин: 1) економічної кризи 2) проблеми радикальної реформи Европейської економічної спільноти. Ця остання проблема поділила англійське суспільство на два табори. Річ у тому, що крайні звеличники ,,єдности" Західньої Европи прагнули не тільки скасування пашпортових віз у персональній подорожі по членських країнах Спільноти, і не тільки скасування торговельних мит, але й заведення однієї спільної валюти з одним центральним Банком та заведення одної, спільної для всіх членських країн — збройної сили. Великобританія рішуче відмовлялася прийняти таку радикальну ,,єдність", що створило фермент всередині Европейської економічної спільноти.

Належать туди такі країни: Бельгія, Данія, Франція, Німеччина, Греція, Ірляндія, Італія, Люксембург, Еспанія, Голляндія і Портуґалія, разом 11 держав. Запрошена туди Великобританія відмовлялася саме через оту радикальну вимогу ,,єдности".

У п'ятницю, 23-го липня ц. р. після близько семигодинних гарячих дебат Джан Мейджор отримав ,,вотум довір'я". Це була перемога Джана Мейджора, яка водночас схвалювала приступлення Великобританії до Европейської економічної спільноти — на платформі Мейджора, зі застереженням проти обмежування державного суверенітету кожної членської країни. Джан Мейджор, 50-літній мужчина (за фахом банковий економіст, задоволений, заявив журналістам: ,,Слава Богу, що скінчилося".

Те історичне засідання англійського парляменту, чи пак його нижчої палати громад, своїм значенням виходить поза рямки тільки однієї англійської держави. Наче автоматично зріс авторитет Великобританії, як лідера Західньої Европи й подекуди лідера вільного світу при сучасному занепаді авторитету З'єднаних Стейтів Америки. Традиційною закордонною політикою Великобританії було й є зберігання рівноваги міжнародних сил і — логічно — поборювання порушника такої рівноваги. Ця принципова політика червоною ниткою тяглася почерез війни проти експансивної Еспанії, проти імперіялізму Наполеона I і почерез дві світові війни. Марґарет Тачер поручила була Роналдові Реґенові, Михайла Горбачова, як першого генерального секретаря Компартії, фактично диктатора, СССР, з яким ,,можна говорити", але ніколи не схвалювала американської орієнтації на Москву, як ґаранта миру і безпеки в Евразії. І сьогодні Великобританія визнає ,,статус кво" у Східній Европі на базі розвалу совєтської імперії і створення національних держав. Перемога Джана Мейджора — це добра подія.

КОМІТЕТ ФОНДУ закордонного співробітництва міністерства економіки Тайвану прийняв рішення виділити для Латвії 6 міл. дол. гуманітарної допомоги. Ці фонди будуть використані на перебудову міжнародного летовища в латвійській столиці Ризі.

Д-р Роман Барановський

PRIMO NON NOCERE

В українському перекладі ,,найперше не шкодити" — це мотто у лікарському Кодексі, що його підписують лікарі при одержуванні дипломів з правом виконування їх обов'язків і лікування хворих.

Лікарі, як і всі інші люди, різняться своєю життєвою філософією, звичками, нахилами тощо. Знаємо, що багато лікарів, які своєю дослідницькою працею спричинилися до розвитку медицини, увійшли до історії медичного світу, як велетні медичної професії. Це ті, які досліджували, часто з нараженням свого здоров'я, а то й життя, збудники різних хворіб, щоб найти відповідний лік і таким чином захистити людей від шкідливих наслідків, або й від смерти. Це лікарі-герої. Інші посвячувалися, виїжджаючи до різних примітивних і нерозвинених країн, щоб там у важких умовинах рятувати нещасну людність від різних кошмарних пошесних недуг, що масово винищували людей. До цієї категорії лікарів належать і ті, які з гуманітарних сполук лікували і далі лікують незаможних людей. Це лікарі-добродії.

Ото ж девіза primo non nocere може на перший погляд недоречна, бож місія лікаря є лікувати хворих, а не шкодити їм, на практиці, однак, виявилася не тільки доцільною, але й потрібною. Це тому, що існують теж несовісні лікарі, які в першу чергу дбають про свої матеріяльні користі. Можна навести багато прикладів на те, скільки проведено і все ще проводиться непотрібних операцій, які коштували пацієнтам великі суми грошей.

Ця девіза ,,найперше не шкодити" повинна обов'язувати не тільки лікарів, але й інших професіоналів, в тому провідників громадського й політичного життя та державних мужів. Від їх настанови, зрілости і політичної мудрости залежить добро громади, Церкви, народу і держави.

Подібно і в житті народу існують різні категорії людей. Кожний нарід має патріотів, які готові в обороні чи в боротьбі за державу віддати все найдорожче, життя. Це — герої. Інші присвячують свій час і працю на виконування різних громадських обов'язків, чи фінансово підтримують всякі акції, корисні для громади, народу чи держави. Це — добродії. Але, є теж такі, які свої амбіції ставлять вище добра загалу. На підтвердження цього є багато прикладів. У цій статті хочемо тільки вказати на потребу такої девізи в Україні й діяспорі.

Україна зараз у стадії розбудови своєї молодої держави і має безліч проблем, розв'язка яких вимагає вдумливости й політичного розуму. Обов'язком українців у діяспорі, як допоміжного чинника, є всякими можливими і доступними нам засобами допомогти Президентові й Урядові у їх намаганнях і праці при розбудові держави і закріпленні незалежности.

І саме тепер, коли наші відвічні вороги з Півночі всіляко намагаються шкодити нашій молодій державі — чи то провокаціями на Криму, чи то справою Чорноморської фльоти, організуванням страйків у Донецькому, — девіза ,,найперше не шкодити" повинна знайти якнайширше застосування. Це тим більше, що деякі акції наших провідників, роблені ніби в ім'я великого патріотизму, на ділі не тільки непотрібні, але й шкідливі. Нагадаймо тільки деякі з найважливіших. Створення Української Національної Самооборони (УНСО) у Львові, сумнівної вартости похід Степана Хмари на Крим з дружинниками УНСО, висилка дружинників УНСО до Молдови допомагати російським полчищам проти війська уряду Молдови, каригідна акція у Львові Валентина Мороза, пікетування (із розбиванням шиб) у Львівській Обласній Раді під командою безвідповідального Олега Вітовича, заяви Руху про перехід опозиції до всіх структур влади, вимоги резиґнації Президента Л. Кравчука і міністра оборони ген. полк. Костянтина Морозова Міжнародною Асамблеєю і ,,Молодою Україною", націоналістичні виступи в найсхідніших областях України, які — ці виступи — тільки дратують російських шовіністів і комуністів, завогнюючи вже існуючі конфлікти, та багато інших. Навряд, чи такого роду прояви можна назвати правильними.

У час, коли ми стоїмо перед референдумом 26-го вересня ц. р., який буде великою пробою сил і від якого буде залежати наше майбутнє і майбутнє української держави, нам треба забути про всяку різномову, а, навпаки, треба якнайбільшої консолідації всіх наших національних сил, щоб вигравати цю важливу рунду і таким чином закріпити владу Президента Л. Кравчука й Уряду та добитися зміни складу Верховної Ради, дії якої частогусто йдуть не на користь українській справі.

Отож, було б дуже побажаним і вказаним, щоб мотто ,,найперше не шкодити", — коли не можеш помогти, то не пошкодь, — найшло широке застосування у діяльності нашого проводу на добро і користь молодій нашій Державі.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про мою ,,не-мою" церкву

Пригадується, яка щаслива була наша мала родина, коли поселившись у малому містечку недалеко Ню Йорку, у перших важких роках на нових місцях, ми відкрили, що зовсім у сусідстві існує та діє наша церковця. Вмістилася вона, щоправда, у чужому приміщенні давньої методистської парохії, але прийшов парох, такий же ,,скиталець" як ми. Побудовано йому парохіяльний дім і найшлося десять родин новоприбулих, що давнім тут уже народженим парохіянам накинули ,,свої" звичаї.

І так ми жили поруч себе у згоді та спокої. ,,Старі" парафіяни прийняли факт, що парох калічить англійську мову, ми зрозуміли що треба пристосуватися до нового календаря, який саме ці давні парохіяни обрали за свій і кожен старався найти ,,золоту середину" у цій своїй церковці.

Для нашої родини вона стала ,,нашою", незважаючи на всі ці переміни, що їх треба було прийняти разом із поселенням на американській землі. Але ,,наш отець" приходив кропити хату після Йордану, як колись було у Львові, святив паски у Великодню Суботу, їмость сиділа на всіх відправах в першій лавці, як пристало, а діти підготовлялися до Першого Причастія українською мовою.

Вибачливий парох прийняв як самозрозуміле, що ми на Йордан нового стилю сідаємо ще раз до Святої Вечері, а Великдень, залежно від року, також святкуємо подвійно.

Якось усе уклалося спокійно і з великодушністю, як повинно бути у спілкуванні з Богом.

У нашій церковці можна було молитися спокійно, хто як хотів, і не одна ґаряча молитва плила до св. Родини, іменем якої вона була названа. У ній сплинули сльози і радости, і смутку, тут були хрещені наші діти, тут вони вінчалися, з неї виносили в останню дорогу батька родини і бабуню, вона була тісно пов'язана із усіми переживаннями сорока років.

Аж ось в останньому році все змінилося. Померла їмость, відійшов із-за віку старенький парох, давно вже порозходилися по світі ті, які з нами стали парохіянами, залишилася дослівно горстка вірних тій церковці давніх еміґрантів і чотири родини нас — колишніх скитальців.

Здавалося, усе дише пусткою і завмирає. Але ні, прийшла нова, неукраїнська людина, сповнена енергії та бажання відновити релігійне життя і в короткому часі церква в неділю заповнилася незнаними вірними, що разом із священиком моляться і співають англійською мовою. Причина того ясна і зрозуміла, а при великому бракові греко-католицьких нових священиків усе це находить своє оправдання. Але я стою там немов загублена і не вмію себе знайти.

Чи може грає ролю вік, чи давні привички, що церковця перестала бути ,,моєю"? Ніяк не вдається найти у ній тепер молитовне натхнення, цей спокій і потребу розмови з Богом. Немає охоти навіть на сповідь — хоча англійська мова вже давно стала нашою другою майже нарівні з матірньою.

Кажуть, що молитися можна все і всюди та не треба до того ані церкви ані священика — це правда. Ось саме читаємо в ,,Ню Йорк Таймсі" цікавий репортаж, як ортодоксні жиди здобули собі куток до молитви на місці перерви і відпочинку славного шляху між Ню Йорком а Баффало, що має назву Слотсбурґ. Там вони збираються тепер у вечірній годині на спільну молитву ,,мінча", бо так вимагає їхня релігія.

Значить, навіть на найбільше рухливому автовому шляху можна найти місце до молитви.

То може це лише моя вина, що не вмію віднайти тепер дороги до ,,моєї" церковці?

О-КА

ДОРОГІ УКРАЇНСЬКІ БАТЬКИ! ЧИ ВИ ВЖЕ ПЕРЕДПЛАТИЛИ ДЛЯ СВОЇХ ДІТЕЙ ДИТЯЧИЙ ЖУРНАЛ „ВЕСЕЛКА", ЩО ВИХОДИТЬ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ?

Василь Маркусь

МІЖНАЦІОНАЛЬНІ ПОВ'ЯЗАННЯ У ЗАКАРПАТТІ

З преси стало відомо, що в будапештському парляменті були заходи з боку екстремістських угорських парляментаріїв перешкодити ратифікації договору між Угорщиною й Україною саме тому, що він стверджував принцип непорушности кордонів обидвох країн. Не знаємо точно, які політичні сили стояли за цією ініціятивою і наскільки вони були вагомими, але про це згадувала і міжнародна преса. А нам варта мати на увазі, що не перевелися угорські ревізіоністи навіть після прикрого угорського досвіду після 1939 року. На щастя, переміг реалістичний та здоровий глузд і договір ратифіковано та сторони обмінялися ратифікаційними грамотами.

Ці елементи в Угорщині, та не тільки вони, але й поважна частина культурних та церковних чинників, будуть все робити, щоби всіляко сприяти угорській меншості, аби вона мала упривілейоване становище на Закарпатті, та дадуть їй всі засоби й допомогу, якої у цих умовах не мають самі українці, як народ-господар. Про це говориться в мішаних угорсько-українських комісіях з питань національних меншин. Така комісія засідала нещодавно в Ньїредьгазі. Там 23-го-24-го червня, між іншим, вирішено, що мадярська сторона закінчить будову угорського театру в Берегові, що там же відкриється філіял сільсько-господарського інституту Ньїредьгази. Ще одне узгіднення: ,,Українська сторона з розумінням віднеслася до прохання угорської делегації, щоб написи вулиць, установ, і т. д. угорською мовою на Закарпатті використовувалися не тільки в місцях, де угорці становлять більш 50 відс. населення, але і там, де вони становлять всього 5-20 відсотків населення, як це практикується в країнах Західньої Европи". (,,Укрінформ 29 червня 1993). Значить угорці хочуть двомовности і в Ужгороді, Мукачеві, Виноградові, Хусті, не лише у Тячеві, Вишкові чи Солотвині. Шкода, що на цих розмовах ніхто з МЗС України не запитав угорських колеґ, у котрих західньоевропейських країнах це практикується і чи це практикує Угорщина в селах, де живе 5-20 відс. німців, словаків, румунів, сербів.

Але коммюніке нічого не подає про те, які концесії дає Угорщина, та чим збирається допомогти Уряд України з свого боку кільканадцятьом тисячам розпорошених українців-русинів по Угорщині. Чи буде українська школа в Комлоші? Як стоїть справа з будинком української культури в Будапешті. Владика Семедій не турбується, щоб дві тисячі наших греко-католиків у столиці мали хоч одну літургію в церковно-слов'янській мові. Його більше турбує те, що в ужгородській катедрі вірні бажають мати літургію живою українською мовою і цьому він намагається перешкодити.

Натомість, угорці відкрили в ній же Ньїредьгазі катедру україністики і русиністики. Заснування такої катедри Павло Маґочій приводить як факт наукового визнання його теорії окремої русинської нації. Це явно антиукраїнський акт, за яким стоїть той же Маґочій і його приятель проф. Іштван Удварій, який хіба тим міг би виправдати додаток до української філології ще й ,,русинської", що не вивчив української мови (хоча він голова Асоціяції угорських україністів). Але ж не вміє він і якоїнебудь ,,русинської" говірки. Ще раз стверджую, що це антиукраїнський акт з далекосяжними плянами ініціяторів. Місцеві реґіональні закарпатські відмінності, специфіку говорів та письменних пам'яток можна спокійно вивчати на катедрі україністики, як це роблять у Києві чи Ужгороді. Що б ми сказали, якби австрійці у Відні відкрили катедру ,,der ukrainischen und ruthenischen Philologie" або ще краще ,,der galizianishen Kultur"?!

З українсько-словацьких відносин

У квітні відбувалися українсько-словацькі переговори, що мали довести до підписання українсько-словацької культурної угоди. Не мав я нагоди познайомитися із текстом документу, але у тій угоді багато чого треба було розв'язати. Цікаво, чи так відстоювала українська сторона права української меншости на Словаччині, як Угорщина захищала своїх однокровних братів на Україні. А там належало б багато чого захищати, включно з поверненням старих назв сіл, які словацькі шовіністи останнім часом змінили. Вони

(Закінчення на стор. 3)

МОВА ПРО „ВЕСЕЛКУ"

(Під таким заголовком у місячнику українського шкільництва ,,Жива Вода", який виходить у Києві під редакцією Дмитра Чередниченка, появилося в числі за травень 1993 року інтерв'ю Оксани Верес із довголітнім редактором ,,Веселки" Володимиром Барагурою)".

II

— Розкажіть трішки про тих авторів, що гуртуються навкруг ,,Веселки" тепер.

— Круг співробітників доволі вузький. Це здебільша літні люди, які одержимі ідеєю праці для дітей, шляхом мистецького друкованого слова. Цей круг меншає, бо немає припливу нових сил — поетів, прозаїків, ілюстраторів. Коли раніше в списках співробітників (включно з авторами раніших періодів) нараховувалося близько п'ятидесяти, тепер активних співробітників є близько 15, а ілюстраторів 4—5. Причини — незнання літературної мови, брак талантів, непопулярність літературного й мистецького фаху. Кожна молода людина студіює медицину, фармацію, дентистику, ветеринарію, інженерію, архітектуру, економічні знання. Гуманістика — не виплачується, ідеалістів чимраз менше.

— Виходить, є чого тривожитися за долю ,,Веселки"?

— „Веселка" перебуває в критичному часі свого 39-го існування. Причини — асиміляційно-денаціоналізований процес зростає з кожним новим поколінням діяспори. Багато „мішаних" подруж, батьки молодших поколінь не знають української літературної мови, вдома говорять по-англійськи. Через те й діти ,,калічать" рідну мову, навіть ті, які ходять раз у тиждень на курси українознавства. Очевидно, - вимки, але їх небагато. Через те меншає висота накладу журналу й передплат. Наклад 3,000 обмежився до 1,000 в тому числі 200 примірників іде на дарову посилку до країн Західньої Европи, Південної Америки, а тепер — і в Україну. Журнал появляється завдяки допомозі Українського Народного Союзу (УНС), датків на пресфонд та майже даровій праці редакції й співробітників. Щоб втримати журнал при житті, плянується поширення його на терені України, як щодо авторів, так і читачів, хоч це фінансової бази ,,Веселки" не поправить, бо батьківщина не може покищо передплачувати журнал ,,твердою" валютою й журнал мусить висилатися в Україну безкоштовно, чи за добровільні датки людей доброї волі (звичайно, літніх) в діяспорі.

— Чи знаєте ви, як тішаться вчителі, котрим щастило якимось чином добути ,,Веселку", надто раніші числа — 60-их і 70-их років?

— Так, як мені відомо з відгуків батьків, учителів, виховників і малих читачів, ,,Веселка" має великий успіх на батьківщині, як пишуть звідтіля: ,,діти пригортають журнал до грудей і цілують". Це великий моральний успіх. З першим січня ц. р. я відійшов з посту редактора, а моє місце займає молода жінка з України Люба Часто, яка живе тут як американська громадянка. Вона має добрі зв'язки з материком, енерґійна й старатиметься поширити коло співробітників та поширити ,,Веселку" на терені батьківщини. Це єдиний вихід із кризової ситуації журналу, який все-таки в досить несприятливих умовах, завдяки відданости ентузіястів, єдиний у історії наших дитячих журналів (еміґраційних. — О. В.) проіснував безперебійно 39 років, початково під тричленною редакцією, як вже казав, і впродовж понад десять років — під моєю. Всі інші дотеперішні дитячі журнали протривали так у Рідному Краю, як і по інших країнах проживання українців, кілька років з частою зміною редакторів. Тільки один ще журнал за редакцією Богдана Гошовського протривав з перебоями біля 20 років (,,Малі друзі" — О. В.).

— Як ви гадаєте, чи багато журналів тепер потрібно для українських дітей?

— Думаю, що зарано творити забагато дитячих журналів. Тут доходять вістки, що майже в кожному більшому місті виходить журнал, але недостача паперу й друкарень вкорочує їм вік (в Україні — О. В.). Також речі, вміщені в масових журналах, не є ні в мистецькому, ні на виховному рівні. Покищо краще обмежитися до двох журналів на рівні. Коли ситуація в Україні буде стабільна, тоді можна буде розгорнути діяльність видавничу в ділянці видавничу в ділянці дитячої літератури. Кожний бажає друкуватися, але рівень надрукованого мусить бути і мистецько і виховно задовільний. Думаю, що ілюстрації в вітчизняних журналах для дітей невідповідні. Ілюстратори мають тенденцію до спотворення облич осіб і тварин, накопичують забагато деталей так, що дітям трудно зорієнтуватися в картині. Діти люблять простий, ясний малюнок, зокрема діти молодшого віку. Здається, ілюстратори в Україні наслідують американські ,,комікси" які є позамистецькі, не виховують і не плекають у дітей почуття естетики.

— Нам тут усім, кому не байдужа доля українського видання для дітей, хотілося б, щоб позамистецькі ,,пристрасті" (які, власне, завжди були й будуть) обминали наші кращі видання. Скажімо, маємо тепер новий часопис для дітей ,,Соняшник", а отже й маємо на нього велику надію. Віриться, що він згуртовуватиме навкруг себе таких самовідданих творців, як люди вашого покоління. Нам є чому у вас повчитися...

АЛБАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ позбавив депутатської недоторканости колишнього прем'єр-міністра країни Фатоса Нано. Його звинувачують у незаконних фінансових операціях. Мова йде про гроші, одержані від Італії у формі допомоги для Албанії.

ПРО СКАСУВАННЯ на Кубі кримінальної кари за володіння долярами заявив Фідель Кастро на маніфестації з приводу 40-річчя „штурму казарм Монкада". „Наша ідея полягає в тому, — сказав він, — щоб леґалізувати таємно існуючу в країні валюту, однак не шляхом її конфіскування, а через торговельну мережу".

ЩОБ ЗАСПОКОЇТИ ВЛАСНИКІВ малих підприємств стосовно коштів забезпечення своїх працівників у пляні охорони здоров'я Гіллярі Родгам-Клінтон, дружина Президента, яка очолює окрему комісію, що займається переформуванням цілого пляну охорони здоров'я, сказала, що можливим є, що ці підприємства платитимуть інші ставки, як великі компанії. Таку думку подала Г. Клінтон на закритому засіданні з членами комісії для справ малих підприємств при Палаті Репрезентантів, які до цієї суґестії поставилися дуже прихильно.

ВІРДЖІНІЯ КЕЛЛІ МАТИ президента Билла Клінтона, підписала договір з видавництвом Саймон енд Шустер про видання її біографії. Книжку про своє життя писатиме В. Келлі з аркансаським журналістом Джеймсом Морґаном. Редактором її книжки буде Елис Мейґю, а співредактором Ребекка Салетан. Книжку заплановано видати осінню 1994 року.

„Це душі людські вертають на рідне подвір'я"...

„Якщо здоровий дух — здоровим буде тіло.
Я гартував його в страшних концтаборах.
Нічого, що життя на попіл перетліло —
Мій дух із попелу відродився, як птах.
Якби мене спитав хтось пещений і ситий,
Чи варто жити так, як я — в концтаборі,
Я б відповів йому, що краще вік прожити
На каторзі, ніж день — в духовому ярмі".

В Самборі вшановано 100-річний ювілей Антона Княжинського. У церквах Різдва Пресвятої Богородиці і св. Параскеви були відправлені Служби Божі з Панахидами, де були також виголошені відповідні промови.

В школі Осередок „Бойківщина" зорганізував виставку з рідкісних фотографій, пов'язаних з життям А. Княжинського, книги, статті про нього в газетах і журналах, переважно тих, що видаються в діяспорі. Кабінет української мови перетворився в світлицю, в яку повернулись колишні її діти, люди різних поколінь, які хотіли почути слово про земляка, ім'я якого не згадувалось десятки років. Вечером сотні самбірчан зібралось у Народному Домі „Просвіта" на вечір спогадів, який відкрила директор школи Марія Грабовенська. У своєму слові вона підкреслила, що „наша земля багата славними іменами, про які ми повинні знати і пам'ятати. До незабутніх імен належить А. Княжинський".

Від Товариства „Бойківщина" промовляв голова Василь Шемчишин. В залі, крім самбірчан, були численні гості зі Львова, Дрогобича і Старосамбірського району.

Лунає пісня „Чуєш, брате мій". Літературно-музична композиція відтворює життєвий і творчий шлях А. Княжинського. Запалюють свічку пам'яті. Сторінка за сторінкою перегортають книгу життя ювілята. Так і подають „Самбірські Вісті" з 25-го лютого 1993 року, що „Книгу його життя пізнали сотні самбірчан".

„І прийшов на рідну землю" — в часописі „За Вільну Україну" з 18-го березня 1993 року — подано життєвий шлях А. Княжинського. Учитель і філолог, соціолог і етнолог, політичний і громадський діяч, журналіст і літературознавець, перший почесний громадянин міста Самбора. На небосхилі його ім'я не сяяло зіркою першої величини. Але саме завдяки десяткам, сотням таких, як він, наш народ у період між двома світовими війнами глибоко просвітився ідеєю боротьби за самостійну Україну і породив леґіони героїв національно-визвольних змагань.

Народився він 20-го лютого 1893 року в селі Тисовиця, Старосамбірського району, в священичій родині. Закінчив народну школу і гімназію в Самборі, філософський факультет Львівського університету. Вчителював в різних містах Галичини. Паралельно підготовляв і в 1930 році захистив докторську дисертацію, отримавши ступінь доктора філософії. Лаври вченого його не приваблювали і він поринув у гущу народного життя. Під час праці в Самбірській гімназії він заснував товариство любителів книги, керував ним і був організатором святочних літературних вечорів. Був співзасновником музею „Бойківщина", членом ради, секретарем і головою в 20-30 роках. За його старанням вийшло одинадцять чисел „Літопису Бойківщина". В 1938 році переїжджає до Коломиї, де мав стати директором гімназії. Під час большевицької окупації на дві години перед арештом виїжджає з міста, та не оминув його арешт ґестапівцями. Після звільнення переїжджає до Станиславова. В 1945 році його арештовано у Відні, Австрія, і депортовано в Москву. Перебував у Луб'янській, Лефортівській і Бутирській в'язницях, звідки забрано його на десять літ у сибірські концтабори. Після десяти літ заслання вийшов на волю — завдяки іноземному громадянству. Повертається до Відня, а відтак до Филядельфії в Америці, де мешкала його родина. Прожив тільки п'ять років. Став членом НТШ та написав і видав дві книжки: „На дні СССР" і „В країні неволі". Після його смерти були видані „Творчий шлях Лесі Українки" і „Дух нації".

Про ті жахливі часи А. Княжинський *пише*: „...Нас поставили в жахливо брудній коридорі і тримали більше, як дві години. Загалом, коли большевики не мають чим заняти арештанта, його виснажують довженим безцільним вижиданням. Це один із засобів доводити в'язня до отупіння, до затрати інтелеґентности, можливості комбінувати, роздумувати. Одним словом, він має стати тільки рабом-машиною, що виконує всі накази й розпорядки, не інтересуючись, до чого те все веде, яку має ціль. Та не лише в підневільному становищі виховується так громадян СССР, а в цілому його житті практикується ту саму методу".

Закінчуючи вечір-спогад, найбільш зворушливим було, коли на сцену піднімалися учні А. Княжинського. Їх мало, бо кожний з них уже розміняв восьмий десяток літ, а той дев'ятий. Це Ярослав Турчин, Орест Горницький, Іван Кульчицький, Володимир Добрянський і проф. Юліян Децик. Тепло і щиро говорили вони про свого вчителя, проливали світло на ряд невияснених обставин із його життя. Колишніх учнів А. Княжинського і гостей тепло зустрічали учні і педагоги середньої школи ч. 2, де колись вчителював у першій державній гімназії ювілят. Були висловлені пропозиції назвати цю школу ім'ям А. Княжинського, а також назвати його іменем одну з вулиць Самбора.

Слава Рубель

М. Руденко...

(Закінчення зі стор. 1)

перші позитивні емоції не зникли і має деякі і тепер, хоча бачить недоліки молодої держави.

З великим признанням він висловлюється про селянство України, перед яким, як каже, можна стати тепер на коліна. Підкреслює вплив економічної кризи на населення, зокрема в містах, як також вплив на загальний настрій мають росіяни, що все ще в більшості опановують державну машину.

— Я помилявся, коли у своїх статтях писав, що не треба зміняти склад Верховної Ради. Тепер бачу, що багато вини несуть саме її члени, зокрема, коли йдеться про страйки, брак рішучости, упадок промисловости. Україна немов стоїть з піднесеною ногою, але не робить потрібного кроку вперед у всіх рішеннях і реформах.

Коли питаємо про вислід референдуму, то М. Руденко думає позитивно, хоча бачить і небезпеку. Він бачить дію мафії, особисту наживу, антиукраїнські настрої в східніх областях України, конфесійні складності.

Не зважаючи однак на це все, М. Руденко вірить у дальший проґрес самостійної України.

— Не можна побудувати і розбудувати державу в так короткому часі — каже він — на це треба століття. Але раз народ за самостійну Україну — вона буде, бо є морально-політична підтримка. А самостійна Україна потрібна не лише нам, а також нашим дітям та внукам. Ми довго на неї чекали і не можемо її нікому віддати!

М. Руденко думає залишитися тут три місяці, а відтак повертається додому.

Коли питаємо про його працю на літературному відтинку, то каже нам, що впорядковує свій архів і думає видавати збірку своїх поезій. Але, на жаль, як стверджує, що знаємо також з інших джерел, на видавничо-літературному відтинку тепер не є рожево — здається немає відповідного підсоння та спокою для культурної праці, а брак паперу і дорожнеча та інфляція не сприяють пожвавленню саме у цій так важливій ділянці.

Але воно, М. Руденко вірить, зміниться, і тут його оптимізм наказує вірити, що й Україна буде вічно незалежною.

Міжнаціональні...

(Закінчення зі стор. 2)

намагалися також усунути назву з Свидницького Музею Української Культури. Проте піднеслися протести, включно із діяспори (Український Музей в Ню Йорку), після чого міністер культури Словаччини Душан Слободнік повідомив, що назва музею буде „українсько-руської культури". А як буде з іншими установами, школами, радіомовленням, те ще не відомо. Хочеться вірити, що Київ зуміє захистити свого „найменшого" і важко „зраненого брата".

Очевидно, лишається ще відкритим питання, яку позицію займе офіційний і неофіційний словацький естаблішмент до русинського руху, який тепер намагається творити свою базу на Словаччині.

У світлі цих міждержавних та міжнаціональних пов'язань варта кинути світло і на т. зв. карпатський евроґеґіон, як і на вільну економічну зону на Закарпатті, що ми ще зробили та зробимо деінде.

ЗГІДНО З ДАНИМИ німецьких соціологів, найкращі шанси стати в майбутньому президентом Німеччини має колишній віцеканцлер і міністер закордонних справ Ганс-Дітріх Ґеншер. За його кандидатуру висловилося понад 40 відсотків опитаних. На другому місці — теперішній прем'єр-міністер землі Північний Рейн — Вестфалія Йоганнес Рау.

В НІЧ З ВІВТІРКА на середу, 28-го липня, в центрі Риму, поблизу Капітолю і собору св. Івана, сталися два вибухи. Майже в той самий час в Міляні вибухнуло начинене динамітом авто. У висліді вибухів в Римі загинуло троє, а в Міляні — п'ятеро осіб. Газети пишуть, що мафія застосовує нові й нові спроби перешкодити демократичному оновленню Італії.

З глибоким жалем повідомляємо членство ОДВУ і всю українську громаду, що 29-го червня 1993 р. відійшов у вічність в Чикаґо, Ілл.

бл. п.

АНДРІЙ ІВАНІВ

давній член ОУН, ОДВУ, член — основник Спілки та журналу „Самостійна Україна", член Управи УАКРади в Чикаґо, Ілл.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в днях 2-го і 3-го липня в Соборі свв. Володимира і Ольги, а опісля на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Висловлюємо глибоке співчуття дружині Наталії і всій родині.

Вічна йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою з приятелями і знайомими, що в неділю, 4-го липня 1993 р. на 68-му році життя, по тяжкій недузі відійшов у вічність наш найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДО І БРАТ

бл. п.

ПЕТРО МАРХОН

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися у вівторок, 6-го липня в українській католицькій церкві св. Марії в Колчестер, Коннектікат, а відтак на українському цвинтарі в Колчестер.

Залишилися у глибокому смутку:

дружина — КАТЕРИНА
сини — ІГОР і
— ПАВЛО
двоє внуків
та ближча і дальша родина

З невимовним жалем і смутком повідомляємо родину, пл. друзів і приятелів, що в суботу 10-го липня 1993 р. в Клівленді Огайо, прийнявши Тайну Єлеопомазання на 87-му році життя відійшла на Вічну Ватру пл. сен. керівництва наша дорога, ніколи незабутня СЕСТРА, улюблена ТЕТА, ШВАҐЕРКА І БРАТОВА

бл. п.

мґр філософії

АННА-НУСЯ МРИЦ-САТУРСЬКА

народжена в Чорткові в Україні, в *родині надрядника* Володимира Мриця і Христини з Мацієвських, з великої родини священичої з 17-го століття. Вдова по бл. п. Богданові Сатурському, активна пластунка — виховниця від 1922 р. на рідних землях. Учасниця перших пластових таборів на „Соколі" б. Підлютого. Членка „Секції Студенток", Марійської Дружини „Обнови" і Союзу Українок у Львові. Широко відома пластова виховниця в ЗСА і комендантка пластових таборів в різних місцевостях. Членка 33-го Відділу Союзу Українок ім. Лесі Українки в Клівленді, активна робітниця у Пластовому Музеї.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в Клівленді, Огайо, в середу 14-го липня 1993 р. з української католицької церкви свв. ап. Петра і Павла, а

ПОХОВАНА у п'ятницю 16-го липня у Вашінґтоні на українському національному цвинтарі-Пам'ятнику.

В безсмертному горі:

сестри — ДАРІЯ ЧОРНОДОЛЬСЬКА зі сином АНДРІЄМ і родиною
— ЛІЛЯ ШАВ'ЯК з мужем ЯРОСЛАВОМ і донькою ІЛЬОНОЮ ПАСЛАВСЬКОЮ з родиною
— МИРОСЛАВА ГУК з донькою ХРИСТИНОЮ і синами АДРІЯНОМ і ЮРІЄМ з родиною
— ІРЕНА ПІК з сином ЮРІЄМ ГАЛУЩИНСЬКИМ з родиною; з донькою АРЕТОЮ НАДОЗІРНОЮ з родиною
брат — РОМАН МРИЦ з дружиною НІНОЮ і сином ЄРАСТОМ і донькою РОМАШКОЮ з родиною
стриєчна сестра — ЛЮБА ПЕЖАНСЬКА
стриєчний брат — БОГДАН МРИЦ з дружиною ТАМАРОЮ
ближча і дальша родина в Америці, Канаді, Україні і Польщі

У сороковий день смерти покійної Нусі ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ будуть відправлені в таких церквах:

- в Клівленді, Огайо в церкві свв. апостолів Петра і Павла дня 18-го серпня 1993 р., о год. 9-ій ранку
- в Балтімор, Мериленд в церкві св. Михаїла
- в Торонто, Канада
- в Україні у Львові

Замість квітів родина просить складати пожертви на Пластовий Вишкільний Фонд Дрота, на Пластові видання або на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля

В ПЕРШУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ, вшановуючи

св. п.
д-ра

ЮРІЯ КИШАКЕВИЧА

будуть відправлені

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

у вівторок 10-го серпня 1993.
у церквах

св. Івана Хрестителя в Пітсбурґу, о год. 8-ій рано
св. Юрія в Пітсбурґу о год. 7:30 веч.
св. Юрія у Львові, Україна
св. Софії в Римі
в українській катедрі в Буенос Айрес, Арґентина

Про молитви за спокій душі св. п. д-ра Юрія Кишакевича просить

Родина

У ДЕВ'ЯТУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого найдорожчого МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п.

ТЕОДОРА ЛЕШКА

будуть відправлені

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

в таких церквах:

в четвер, 5-го серпня
в церкві св. Івана Хрестителя в Гантері, Н. Й.
о год. 9-ій ранку

в п'ятницю, 6-го серпня
в церкві св. Івана Хрестителя в Синевидську Вижнім, Україна
в церкві св. Тройці в Дрогобичі, Україна
в катедрі св. Юра у Львові, Україна

дружина — СТЕФАНІЯ
син — ЯРОСЛАВ з дружиною АЛЛОЮ
внучка — АДРІЯНА

Владика В. Лостен 10-ий раз відвідав Україну

Владика Василь Лостен, Стемфордський Епарх, вернувся з 10-ої поїздки в Україну, яку радо відвідує, щоб полагоджувати функційні обов'язки та щоб в міру своїх можливостей принести розраду у формі моральної і матеріяльної допомоги.

Владика Лостен виїхав 30-го червня з летовища Кеннеді в Ню Йорку голляндською летунською лінією КЛМ (Королівські летунські сили) і через Амстердам прибув у Варшаву, де на нього вже чекав шофер Семінарії св. Духа у Львові Володимир Павлик. Поїздка до Рудна, осідку семінарії, через Медику, була досить вигідною, однак багато цінного часу втрачено на українському кордоні біля Перемишля, бо давні бюрократичні звички не дозволяли прикордонникам швидко справлятися з великою кількістю туристів, які хотіли проїхати в Україну. При нових усучаснених методах прикордонної перевірки праця як митників так прикордонників була б набагато швидшою, а плин туристів міг би швидше просуватися в Україну без непотрібних перепон.

Увечорі, по дорозі до Львова, Владика вступив до Української Католицької Семінарії св. Духа у Рудно, де скористав з нагоди, щоб полагодити кілька справ. Тут передав листи та пачки з допомогою. Після обміну думками з Владикою Юліяном Вороновським, Владика Лостен рушив дальше до Львова, де зареєструвався в готелі „Дністер" на кілька днів. Тут Владика сконтактувався з родиною і намітив чергові завдання на час свого перебування.

У п'ятницю ранком, 2-го липня, Владика Лостен взяв участь у нарадах Комітету допомоги Церкві у потребі в Східній Европі, головою якого є Архиєпископ Теодор МекКаррик. Устійнивши пляни першочергової допомоги УКЦеркві, її монастирям, що йде з рамени Національної конференції американських Єпископів, члени комітету відвідали лічницю ім. Митрополита А. Шептицького.

Наступного дня, 3-го липня, Владика відвідав монастир ОО. Василіян у Крехові, де приміщується новіціят. Про жалюгідне знищення цього монастиря безбожною совєтською владою свідчить факт, що монастир був перетворений на склад. Тут Владика провів розмови з настоятелями, священиками, монахами і новаками. Після спільного обіду Владика Лостен взяв участь у торжественному Акафисті недалеко від Святоюрської Гори, у парку „Знесіння", який відправили Єпископи УГКЦеркви. Тут молодь, яка начисляла до 30,000 учасників, провела ніч на молитвівігілії, а наступного дня рушила походом до Святоюрської Гори, де була відправлена Архиєрейська торжественна Літургія біля Парку св. Юра, щоб вся молодь могла взяти в ній участь.

Слідувала перекуска у Владики Мирослава-Івана Любачівського. По сніданку численні гості, які прибули сюди з різних країн світу, могли між собою поґуторити.

У понеділок ранком Владика Лостен взяв участь у засіданні Постійного Синоду УКЦ, на якому він звітував про розвиток в екуменічному діялозі з православними церквами, який відбувається в рамках Київської Студійної Групи і який вже приніс успіхи в часі зустрічей в Оксфорді (Англія), Стемфорді (ЗСА) і Оттаві (Канада).

Після обіду Владика Лостен присвятив свій час відвідинам згромаджень сестер та старався потребуючим уділити допомогу.

Десятиденний час перебування у Львові минув швидко і вже у вівторок, 10-го липня Владика Лостен вилетів через Амстердам до Ню Йорку, де на нього чекала нова епархіяльна діяльність.

Н. Н.

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова панка УСЦАК подає до відома, що на літній сезон на Союзівці заплановано такі турніри:

1-го серпня — Подвійні ігри
4-6-го вересня — Крайові чемпіонати УСЦАК
9-10-го жовтня — КЛК

СЛАВУ УКРАЇНІ ПРИНЕСЛИ ЇЇ СПОРТСМЕНИ

З-поміж 135 країн світу, що надіслали своїх атлетів до Баффало, дружина України не була найбільшою — 68 спортсменів, але вона не загубилась серед 6,400 студентів, котрі стали до боротьби за медалі.

Першу медалю принесла нашій молодій країні студентка Запорізького університету 22-річна Світлана Бондаренко. Вона фінішувала другою (срібна медаля) на дистанції 100 метрів плавання (стиль грудний). Але це не був її зірковий час! За день вона вийшла на старт двічі довшої дистанції і здобула золоту медалю Україні Світлана — справжня спортсменка. Вона стала мамою, ростить маленьку доню. Але вона знала, що її спортова праця зараз також потрібна нашій країні, і повернулась до тренування. Шана і повага цій молодій жінці!

Бронзову медалю на віддаль 100 метрів плавання вільним стилем завоював студент з Києва, 24-річний Павло Хникін. Свою срібну нагороду додав до нашої слави плавець Славко Валдаєв, що переміг на віддалі 400 метрів змінним стилем. Він здобув ще і другу срібну медалю в плаванні на 200 метрів змінним стилем.

З найбільшим успіхом змагалися у Ніягара Фоллс Центрі українські гімнастки. Наша дружина, до якої увійшли чотири студенти Київського Державного Інституту — 18-річна Тетяна Лисенко (вона здобула дві золоті медалі на Олімпійських Іграх в Барсельоні), 19-річна Людмила Стовбчата, 20-річна Наталка Калініна, 20-річна Ірина Парахневич та студентка зі Львова 22-річна Уляна Ковейчик здобули золоті медалі в дружинових змаганнях. За день дівчата знов вийшли на поміст, щоб з'ясувати найсильніших у абсолютній першості. Блискуче подолала усі чотири перешкоди — вправи на паралельних штабах, на колодах, стрибки через коня та вільні вправи під музику. Тетяна Лисенко стала абсолютною чемпіонкою. На другому місці також українка Людмила Стовбчата. На жаль, Наталка Калініна, що йшла весь час третьою впала з колоди і дістала тільки шосте місце.

Але Наталка не розгубилась, не втратила настрою і вже на слідуючий день у Ніягара Фоллс у присутності майже 6,000 глядачів блискуче виступила у змаганнях на брусах та у стрибках через коня. Ще дві золоті медалі додала вона до загальної скарбниці нашої дружини. Т. Лисенко на колоді, а то є найпідступніший гімнастичний прилад, довела усім, що тут їй нема суперників: ще одна золота медаля поїхала до Києва. А до того слід додати срібну медалю на колоді та дві бронзові на брусах та у вільних вправах, що їх отримала Людмила Стовбчата.

В чоловічому секторі гімнастики золоту медалю отримав Ігор Коробчинський у вільних вправах, а в змаганнях за абсолютний чемпіонат — бронзову.

На день 13-го липня українська гімнастична дружина здобула 11 медалів з того шість золотих.

Почуття всіх спортовців дуже гарно висловила Т. Лисенко. Вона сказала: „Я дуже щаслива, що вперше виступаючи під прапорами незалежної України, змогла уславити свою батьківщину".

В іншому виді спорту — фехтуванні на шпаги — 24-річний студент Київського Інституту Фізичної Культури Сергій Голубицький став переможцем. У легкій атлетиці срібну медалю здобула Ольга Леоненко за 10 км швидкого ходу.

Ще три золоті медалі дісталися українським спортсменам в двох останніх днях змагань: Анатоль Клименко — метання кулею, Вадим Колесник — метання молотом і у веслярстві група чотирьох: Ігор Могильний, Константин Проненко, Антін Продан і Юрій Родіонов.

До того ще дійшло шість бронзових медалів: Роман Володьків — стрибки у воду з дошки і з плятформи, Олександер Богданов — десятизмаг, Віталій Кириленко — стрибки в далечінь, Руслан Степанов — стрибки у висоту, Лариса Григоренко — стрибки у висоту.

І так закінчились Світові Ігри Університетської Молоді в Баффало.

Ми гордимося їхніми успіхами, які справді були великі — надсподівано великі, взявши до уваги, що дехто з них прямо з літака ставав до змагань. Акліматизуватись нашим змагунам не було часу, а все ж таки які чудові висліди. Ми прийняли їх як могли найкраще. Не можу тут проминути, однак, великої праці наших молодих людей, особливо перекладачів, які кожного дня мусіли бути зі спортовцями, а тих перекладачів була така маса, що годі зрахувати. І їм також від нас усіх велика подяка, вони й причинились багато до успіху спортсменів і спортсменок з України, які відчули їхню щирість, їхню любов, їхню готовість помогти, і чуже море серед якого вони знайшлися — перестало бути для них чужим. Українське Баффало зробило щось, що здавалось спершу неможливим, і зробили його добре! Наша місцева молодь здала свій іспит зрілости.

Ірина Лаврівська

Вадим Колесник — чемпіон у метанні молотом (Світлив: Андрій Винницький)

Анатоль Клименко — золота медаля у метанні кулею

Лариса Григоренко (бронзова медаля у стрибку у височінь) і Віталій Кириленко (бронзова медаля у стрибку в далечінь)

ДВА ВИЗНАЧНІ ДЕМОКРАТИ — спікер Томас Фолі та колишній генеральний прокуратор Ґриффин Белл зустрілися у протилежних таборах, коли йдеться про справу того чи мають право виборці обмежувати каденції членам Конгресу. На здивування деяких його виборців зі стейту Вашінгтон, якого представником в Конгресі є Т. Фолі, він вніс до Федерального окружного суду в Сієтл позов для розгляду цієї справи.

